

Kible Dağı

Gürbüz DENİZ*

Bizim orada Dağdibi köyünün üstünde yükselen bir dağ var. O dağın bizdeki adı, Kible Dağı'dır. Bizim köyde, biz çocuk iken, kurban kesildiğinde kurbanı bu dağa doğru çevirirlerdi. Sonra fark ettim ki, namazı da bu dağa doğru kılıyoruz. Biraz büyüdüğümde, cenazelerimizin yüzünün de bu dağa doğru döndürüldüğünü fark ettim. Yatarken de özellikle sırtımızın ve ayaklarımızın bu dağa doğru gelmemesine itina gösterirdik.

Kible Dağı; Penek çayı ile Oltu çayının tam birleştiği üçgenin üzerinde bulunur. Etrafı kendisinden daha büyük dağlarla çevrilidir. Mesela; arkasında -tepesine çıkınca Kaçkarların görüldüğü- Kır Dağı var. Kar önce Kır Dağı'na, sonra diğer dağlara ve en son da Kible Dağı'na yağardı.

Bu dağın önünde, benim çocukluğumun cenneti vardı. İrem bağları gibi. Akıldan geçen her türlü meyve, sebze ve çiçeğin yetiştiği yerin adı "Sinem" idi. Sonra şehirliliğe özenen bu bahçenin sahipleri orayı şimdilerde virane hale getirmişler.

Çocukken rahmetli dedem Kible Dağı'na doğru döner tespihini öyle çekerdi. Babaannem yalnızca namazda değil başka zamanlarda da dua ettiğinde hemen

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

bu dağa doğru yönünü çevirirdi. Ben üniversiteye yeni başladığımda dedem vefat etti. Üniversiteyi bitirdiğim yıl ise babaannem Hakkın rahmetine kavuştu.

Dedemden önce dedemin dedesi ve muhtemelen onun da babası bu Kıbla Dağı'nı görmüştür. Onlar için Kible Dağı bir arkadaş, bir dost gibi idi. O dağı kendileriyle beraber yaratılmış bir yaştaş sanıyorlardı. Hele babam, Kible Dağı'nı çok severdi. O da vefat etti, ama Kible Dağı hala yerinde durmakta/yaşamakta. O, bizim köye bakan cephesiyle hiç değişmedi. Zaman onu yıpratamadı. Temelini oluşturan taşlar da olduğu gibi durmakta. Ne ölüm var orada ne de itim. Üzerinde rüzgar da eskiden olduğu gibi hiç eksik olmuyor. Kible Dağı yaşadıkça yaşıyor. Gün doğunca ve batınca onun gölgesini bizim orada tam ayağa kalkmış bir adam gibi görmek her zaman mümkündür. Cüsesi diğer dağlara göre küçük olsa da hükmü bizim için diğer dağlara nispetle çok büyük ve yücedir.

Eskiden; dağ, taş, toprak olmak gibi heveslerim hiç yoktu. Fakat son zamanlarda Kible Dağı'na gıpta etmeye başladım. Hatta İbn Arabi'den şu yorumunu okuyunca daha da dağ olmaya, taş olmaya hevesim arttı. Şöyle buyuruyor hazret: "Mevcudât, Hakk'ı tesbih cihetinde dört kısma ayrılmaktadır. 1-Cemâdât (yani, taş, toprak, v.s) 2-Nebâtât (Bitkiler) 3- Hayvânât ve 4- İnsanlar.

Bu dört kısım içerisinde en ziyâde cemâdât Hakk'ı zikrediyor. Zira hiçbir şey ihtiyâc ve arzuları yoktur. Nebâtât ise neşvünemaya, anâsır-ı erbaaye (dört unsur) ihtiyacı olduğundan, cemâdâta nispetle daha az zikir ve tesbih ediyor. Hayvânâtın ise yemek-içmek ve sâir ihtiyacâte arzuları olduğundan nebâtata nispetle daha az Canab-ı Halık'ı zikrediyor. İnsanlar ise daha ziyâde ihtiyâc ve arzuya tabi olup hubb-i dünya (dünya sevgisi) sebebiyle ekseriyetle gafflet etmekte olduklarından hayvanât, nebâtât ve cemâdâta nispetle daha az Canab-ı Hakkı zikrediyorlar."

Bana, bu taksimat ve yoruma şu iki te'vili yapmak mümkün gibi görünmektedir.

1-İhtiyacı çok olan ancak ihtiyaçlarından dolayı Allah'ı zikrediyor. Bu zikir makul olmakla birlikte zikri yapan kendisini merkeze aldığından dolayı hiçbir ihtiyacı olmadığı halde zikirde bulunan kadar makbul bir seviyeye ulaşamıyor.

2-Meşgalesi çok olanın meşgalesinin onu gafflete düşürmesi onu çokça zikir yapmaktan alıkoyarken, meşgalesi olmayanın ondan farklı bir şekilde çokça zikrine devam etmesidir. Şimdi diyorum ki:

"Ey Kible Dağı! hem daha uzun yaşayacaksın hem anandan, babandan, evladından, sevgilinden ayrılmayacaksın ve hem de Allah'a daha yakın olacaksın.

İşin en ilginç tarafı ise ne tul-i emel içinde olacaksın ne de geçinme derdinde olacaksın ve bütün bunlara rağmen de Rabbine tam hulus-i kalp ile ibadet edeceksin. Sanırım ey Kible Dağı; karşılıksız ibadet etmenin adı bu olmalı. Halbuki ey Kible Dağı; biz insanlar o seviyeye ulaşmak için ne de çok riyazetten geçmemiz gerekiyor!” İşte böyle düşününce taş ve toprak olmaya hevesim artıyor. Yine hevesleniyorum Kible Dağı’na ve diyorum:

“Ne gözler, ne hevesler sana geldi ve sana dokundu Ey Kible Dağı. Onları duyup anladın mı? Onların heveslerine ortak oldun mu? Kaygılarıyla kaygılandın mı? Onlar gitti ama sen hâlâ olduğun yerde dimdik duruyorsun. Dedem, babam ve kendim adına hüznüm artıyor.” Ahh diyorum ah. Ne zor imiş insan olmak.

Bir gün mezarlığa gittim, sırlar mahalline! Rahmetli abim, dedem ve babaannemin mezarlarını ziyaret ettim. Onların mezarlarını buldum ama, dedemin babasının ve annesinin mezarlarını bulamadım. Daha doğrusu mezarları dümdüz olmuş, sanki oraya bir can gömülmemiş gibi. Toprak olmuş ve toprağın çoğu da rüzgarlarla başka yerlere savrulmuş gitmiş. Ve hatta bizim mezarlığa en yakın Kible Dağı olduğu için muhtemelen bu toprağın bir kısmı Kible Dağı’nın tepesine bile ulaşmış olabilir. Hüzün ve sevinçle karıştı. Tebessüm ettim ve ağladım. Rabbim bu ne hal... Korku ile ümit, heves ile heveskârlık, karanlıkla aydınlık, birbirine karıştı.

Aristoteles’e muhalefetle Kelam-ı Kadîm; cemâdatın da bir nefsi, bir ruhu, daha doğrusu bir hissedışı olduğunu bize söylemektedir. Tıpkı Allah korkusundan yuvarlanan taş gibi, tıpkı kendi etrafında dönüp Allah’ı zikreden gölge gibi. Her şeyin ve herkesin hissedışı varsa bizim de dert ortaklarımız çok demektir. Onlar şimdilik bizimle konuşmuyorlar ama biz onlarla konuşabiliyoruz. Kim bilir gün gelir onlar da bizimle konuşurlar. “Ümitten ümit kesilmez” derler.

Olmakla olmamak arasındaki fark nedir? Düşünenle düşünmeyen neden farklı yaratıldı? Dünle bugün arasında ne oldu? Dün; “dünya benden dola-yı dönüyor” diyen adam, bugün neden yok ve dünya neden hala dönmeye devam ediyor? Toprakta can, ruhta nefis neden nefes alamıyor? Neden birçok sorumuza cevap bulmak için ölmemiz gerekiyor?